

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 5.10.2017
COM(2017) 563 final

2017/0244 (NLE)

Propunere de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

**privind un Cadru european pentru
programe de ucenicie de calitate și eficiente**

{SWD(2017) 322 final}

EXPUNERE DE MOTIVE

1. CONTEXTUL PROPUNERII

• Motivele și obiectivele propunerii

Propunerea unui Cadru european pentru programe de ucenicie de calitate și eficace contribuie la realizarea priorității UE în materie de locuri de muncă, creștere economică și investiții. Ea vine în continuarea Noii agende pentru competențe în Europa din 2016, deservind obiectivul ambițios al acesteia de a îmbunătăți calitatea și relevanța formării de competențe, dar și în continuarea comunicării privind investiția în tinerii Europei din același an, care a făcut apel la reînnoirea eforturilor de sprijinire a tinerilor în dobândirea cunoștințelor, a competențelor și a experienței necesare pentru a fi pregătiți pentru primul lor loc de muncă, pentru a avea o carieră profesională de succes și pentru a deveni cetățeni activi.

Programele de ucenicie sunt o formă de învățare la locul de muncă extrem de eficace în cadrul învățământului profesional și tehnic, ele înlesnind tranziția de la educație și formare la viața profesională. Aceste programe asigură competențele de care au nevoie angajatorii și sporesc competitivitatea și productivitatea întreprinderilor și a locurilor de muncă. Deși majoritatea ucenicilor sunt tineri, programele de ucenicie sunt din ce în ce mai mult oferite și lucrătorilor în vârstă, ajutându-i să obțină calificări care le înmulțesc șansele de inserție profesională și perspectivele de dezvoltare a carierei.

Având în vedere eficacitatea lor dovedită de a facilita accesul pe piața muncii și de a îmbunătăți șansele de carieră, programele de ucenicie reprezintă o prioritate politică în UE, în condițiile în care șomajul în rândul tinerilor (16,9 % în iulie 2017) din UE este în continuare de peste două ori mai mare decât rata globală a șomajului (7,7 % în iulie 2017).

Informațiile obținute de la Cedefop și din procesul semestrului european arată că cele mai multe state membre derulează reforme de angajare ale programelor de ucenicie și că există tendința puternică de a stimula oferta în domeniu.

În funcție de calitatea lor, aceste programe pot avea efecte pozitive asupra condițiilor de pe piața forței de muncă și asupra capacității de inserție profesională a tinerilor. Programele de ucenicie sunt larg răspândite, însă organizarea lor este foarte diferită la nivelul UE. OCDE a subliniat faptul că este nevoie de standarde de înaltă calitate pentru a evita ca uceniciile să fie orientate spre locuri de muncă cu un nivel scăzut de calificare. Chiar și existența unei cote mici de oferte de slabă calitate poate dăuna reputației lor globale¹.

Prezenta recomandare se bazează pe cele mai recente date în domeniul uceniciilor și oferă îndrumări în privința modului în care se pot institui programe de ucenicie care să funcționeze și să dea rezultate atât pentru ucenici, cât și pentru angajatori.

Mai mult decât atât, existența unor criterii stabilite de comun acord creează un sentiment de încredere reciprocă, care poate avea un impact pozitiv asupra mobilității ucenicilor.

Prezenta recomandare vine în completarea inițiativelor Uniunii care facilitează tranziția tinerilor către viața profesională, printre acestea numărându-se în special Recomandarea Consiliului privind un cadru de calitate pentru stagii.

Obiectivul general este de a spori capacitatea de inserție profesională și dezvoltarea personală a ucenicilor și de a contribui la dezvoltarea unei forțe de muncă cu un nivel ridicat de competențe și calificări, adaptate la nevoile pieței muncii.

¹ OCDE (2017), „Striking the right balance - Costs and benefits of apprenticeship”.

Obiectivul specific este de a furniza un cadru coerent pentru programele de ucenicie, bazat pe o înțelegere comună a elementelor definitorii pentru calitate și eficacitate, ținând seama de diversitatea sistemelor de învățământ profesional și tehnic (ÎPT) din statele membre.

Prezenta recomandare va sprijini reformele statelor membre în domeniul uceniciei, pentru a susține calitatea și eficacitatea acestor programe.

- **Domeniul de aplicare al propunerii**

Recomandarea încurajează statele membre să aplice un set cuprinzător și coerent de criterii pentru programe de ucenicie de calitate și eficiente. În sensul prezentei recomandări, programele de ucenicie înseamnă:

programe formale de învățământ profesional și tehnic care combină activități substanțiale de învățare la locul de muncă în întreprinderi și în alte unități economice cu învățarea în cadrul instituțiilor de învățământ sau de formare profesională, la finalul cărora se obțin calificări recunoscute la nivel național. Aceste programe sunt caracterizate de existența unei relații contractuale între ucenic, angajator și/sau instituția de învățământ profesional și tehnic, ucenicul fiind plătit sau compensat pentru munca sa.

Această definiție este suficient de generală pentru a include diversele forme de programe de ucenicie existente în statele membre și a fost formulată și folosită în contextul Alianței europene pentru ucenicii.

- **Contextul politic**

Prin Declarația de la Roma² din 25 martie 2017, liderii europeni s-au angajat să realizeze „o Uniune în care tinerii primesc cea mai bună educație și formare și în care pot studia și găsi locuri de muncă pe întregul continent”. Programele de ucenicie de calitate și eficiente sunt o componentă esențială a acestui angajament, deoarece le oferă tinerilor competențe care le dau acces la piața muncii.

Pilonul european al drepturilor sociale³, prezentat la 26 aprilie 2017, stabilește 20 principii și drepturi esențiale pentru existența unor piețe ale muncii și a unor sisteme de protecție socială echitabile și funcționale. Acestea sunt structurate în jurul a trei categorii, toate relevante pentru furnizarea unor programe de ucenicie de calitate și eficiente: 1) egalitatea de șanse și accesul pe piața muncii; 2) condiții de muncă echitabile; 3) protecție și incluziune socială. Primul principiu este că orice persoană are dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții, favorabile incluziunii și de înaltă calitate, pentru a dobândi și a menține competențe care îi permit să participe deplin în societate și să gestioneze cu succes tranzițiile pe piața muncii.

- **Programele de ucenicie pe agenda politică**

În iunie 2016, Noua agendă pentru competențe în Europa⁴ a subliniat că întreprinderile și partenerii sociali ar trebui să fie implicați în elaborarea și punerea în aplicare a ÎPT și a uceniciei la locul de muncă. Comisia și-a declarat intenția de a sprijini oportunitățile de învățare la locul de muncă, de a dezvolta un set de servicii de sprijin pentru schimbul de cunoștințe, crearea de rețele și cooperarea în materie de ucenicii, precum și de a sprijini partenerii sociali în concretizarea activității lor comune prin crearea unui cadru de calitate pentru ucenicii. Acest angajament a fost confirmat în comunicarea din decembrie 2016,

² <http://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/03/25-rome-declaration/>

³ COM(2017) 250 final și C(2017) 2600 final.

⁴ COM(2016) 381 final.

intitulată „Investiția în tinerii Europei”, care a subliniat intenția de a prezenta o inițiativă pentru a se înregistra progrese în ceea ce privește calitatea, oferta, atractivitatea și caracterul incluziv ale stagiilor de ucenicie⁵.

Noua agendă pentru competențe a avut ca punct de plecare inițiative anterioare, cum ar fi Alianța europeană pentru ucenicii (EAfA) lansată în 2013 cu scopul de a îmbunătăți calitatea, oferta și imaginea stagiilor de ucenicie, precum și (mai recent) mobilitatea ucenicilor. La EAfA au aderat 27 de state membre⁶, prin asumarea de angajamente naționale, iar peste 200 de angajamente au venit din partea întreprinderilor, a partenerilor sociali, a furnizorilor de învățământ profesional și tehnic și a altor părți interesate. Prin aceste angajamente s-au asigurat peste 700 000 de oferte de ucenicii, stagii și prime locuri de muncă.

Prin Recomandarea Consiliului din 22 aprilie 2013 privind înființarea unei garanții pentru tineret⁷ se urmărește ca statele membre să le asigure tuturor tinerilor sub vârsta de 25 de ani posibilitatea de a primi o ofertă de bună calitate de angajare, de continuare a educației, de intrare în ucenicie sau de efectuare a unui stagiu în termen de patru luni de la intrarea în șomaj sau de la momentul în care nu mai participă la o formă de învățământ formal. Până la finele lui 2016, se oferiseră aproximativ 390 000 de ucenicii în cadrul garanției pentru tineret.

Curtea de Conturi Europeană a făcut apel la stabilirea unor atribute de calitate pentru uceniile care urmează să fie sprijinite de la bugetul Uniunii⁸, iar Parlamentul European⁹ a solicitat adoptarea unor măsuri prin care să se asigure introducerea unor standarde de calitate pentru ucenicii. Un studiu recent publicat de Parlament abordează necesitatea de a clarifica cheștiunea contractului de muncă și a remunerării în cadrul programelor de ucenicie¹⁰.

În 2015, guvernele europene și partenerii sociali au convenit, în concluziile de la Riga, asupra unor obiective pe termen mediu (2015-2020) în domeniul învățământului profesional și tehnic. Una dintre priorități este „promovarea învățării la locul de muncă în toate formele sale, acordând o atenție deosebită uceniei, prin implicarea partenerilor sociali, a întreprinderilor, a camerelor și a furnizorilor de IPT, precum și prin stimularea inovării și a spiritului antreprenorial”.

Începând din mai 2018, statele membre vor publica anunțuri de posturi vacante pentru ucenicii pe baza unui contract de muncă prin portalul EURES¹¹. Transparența îmbunătățită va face mai ușoară corelarea între candidați și ofertele disponibile în alte țări. În acest mod se va încuraja și cooperarea în domeniul mobilității pentru ucenicii în cadrul programului Erasmus+ și în afara acestuia.

- **Activități existente în privința calității și a eficacității**

Sub egida EAfA, s-au depus eforturi importante pentru a consolida dovezile cu privire la cheștiunea calității și a eficacității programelor de ucenicie. La 15 octombrie 2013, statele

⁵ COM(2016) 940 final.

⁶ Toate statele membre ale UE, în afară de Regatul Unit. De asemenea, toate cele 5 țări candidate și cele 3 țări membre ale AELS (Islanda, Norvegia și Elveția) și-au asumat angajamente naționale.

⁷ JO, 2013/C 120/01.

⁸ Curtea de Conturi Europeană, Raportul special nr. 3/2015: „Garanția pentru tineret instituită de UE: primele măsuri au fost adoptate, dar se prefigurează riscuri în ceea ce privește implementarea”.

⁹ Parlamentul European, Raportul referitor la Erasmus+ și alte instrumente de promovare a mobilității în cadrul învățământului profesional și tehnic - o abordare bazată pe învățarea pe toată durata vieții (2015/2257(INI)).

¹⁰ Parlamentul European, „Skills development and employment: Apprenticeships, internships and volunteering”, studiu pentru Comisia pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale, 2017.

¹¹ Regulamentul (UE) 2016/589.

membre au adoptat o declarație a Consiliului referitoare la Alianța europeană pentru ucenicii. Declarația a trasat principii directe comune pentru eficacitatea și atractivitatea ucenicilor, care trebuie încurajate și urmate atunci când este cazul și în funcție de circumstanțele naționale.

În contextul cadrului strategic în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020), un grup de lucru privind învățământul profesional și tehnic (2014-2015) alcătuit din reprezentanți ai statelor membre, ai partenerilor sociali și ai furnizorilor de ÎPT, a elaborat 20 de principii directe pentru programe de ucenicie și învățare la locul de muncă de înaltă performanță, care pun accentul pe patru teme: 1) Guvernanța la nivel național și implicarea partenerilor sociali; 2) Sprijinul pentru întreprinderile, în special IMM-urile, care oferă stagii de ucenicie; 3) Atractivitatea programelor de ucenicie și o mai bună orientare profesională; 4) Asigurarea calității în învățarea la locul de muncă.

Cu sprijinul financiar al Comisiei, partenerii sociali europeni la nivel interprofesional au lucrat la calitatea (CES) și rentabilitatea (sub conducerea BusinessEurope, în numele organizațiilor patronale interprofesionale din UE) programelor de ucenicie. Aceștia au convenit, în iunie 2016, asupra declarației comune „Spre o viziune comună privind uceniciile”.

La inițiativa CES și BusinessEurope, Comitetul consultativ tripartit pentru formare profesională (CCFP) - care reunește reprezentanți ai guvernelor și ai partenerilor sociali din toate statele membre - a adoptat, în decembrie 2016, un aviz intitulat „O viziune comună pentru o învățare la locul de muncă și stagii de ucenicie de calitate și eficace” care enumeră 16 elemente de avut în vedere la elaborarea programelor de ucenicie.

2. TEMEIUL JURIDIC, SUBSIDIARITATEA ȘI PROPORȚIONALITATEA

• Temeiul juridic

În măsura în care programele de ucenicie au la bază un contract de muncă, ucenicii sunt, în mod implicit, atât elevi în învățământul profesional și tehnic, cât și lucrători. Prin urmare, temeiul juridic al acestei inițiative este reprezentat de articolele 153, 166 și 292 din TFUE.

Conform articolului 166 din TFUE, Uniunea pune în aplicare o politică de formare profesională care sprijină și completează acțiunile statelor membre, respectând pe deplin responsabilitatea statelor membre față de conținutul și organizarea formării profesionale.

Conform articolului 153 din TFUE, Uniunea susține și completează acțiunea statelor membre în mai multe domenii, printre care condițiile de muncă, securitatea socială și protecția socială a lucrătorilor (ucenicii cu contract de muncă sunt considerați lucrători), precum și integrarea persoanelor excluse de pe piața muncii și lupta împotriva marginalizării sociale.

Conform articolului 292 din TFUE, Consiliul poate adopta recomandări pe baza unei propuneri a Comisiei în domeniile de competență ale UE.

• Subsidiaritatea (pentru competența neexclusivă)

În activitatea sa de dezvoltare a unei educații și formări profesionale de calitate, precum și de punere în aplicare a unei politici de formare profesională, UE este responsabilă de încurajarea cooperării dintre statele membre, sprijinind și completând acțiunea acestora, dacă este necesar. În acest context, obținerea unei înțelegeri comune a programelor de ucenicie de calitate și eficiente la nivelul întregii Uniuni Europene este o sarcină care poate fi abordată doar la nivel european.

Un Cadru european pentru programe de ucenicie de calitate și eficace va sprijini și va

completa acțiunile întreprinse la nivel național în acest domeniu în conformitate cu articolele 166 și 153 TFUE. Prezenta inițiativă aplică principiul subsidiarității, ținând seama în întregime de faptul că sistemele de educație și formare profesională, precum și funcționarea pieței muncii și condițiile de muncă sunt domenii de competență națională. Inițiativa respectă în totalitate diversitatea sistemelor naționale de ucenicie, propunând totodată un set comun de criterii pe care să se bazeze aceste programe diferite, cu beneficii atât pentru ucenici, cât și pentru întreprinderile care oferă posibilități de ucenicie.

Inițiativa va spori transparența și înțelegerea reciprocă a sistemelor de ucenicie și, mai ales, calitatea și eficiența programelor de ucenicie de pe întreg teritoriul UE. Toate acestea pot avea, de asemenea, un impact pozitiv asupra mobilității transfrontaliere a absolvenților programelor de ucenicie, dat fiind că o abordare coordonată la nivelul UE ar asigura cooperarea și sinergiile necesare, maximizând propagarea efectelor pozitive.

În plus, oferirea unor orientări la nivelul UE contribuie la crearea unei înțelegeri comune a modului în care poate fi îmbunătățită calitatea uceniciilor. Astfel pot fi ajutate și statele membre în utilizarea fondurilor structurale și de investiții europene, în special a Fondului social european, precum și la punerea în aplicare a inițiativei „Locuri de muncă pentru tineri” și la combaterea șomajului, în special a șomajului și a inactivității în rândul tinerilor.

- **Proportionalitatea**

Acțiunile propuse în recomandare sunt proporționale cu obiectivele urmărite. Propunerea de recomandare a Consiliului va sprijini procesele de reformă lansate de fiecare țară în parte în domeniul uceniciilor și va completa eforturile statelor membre în acest domeniu în contextul cadrului semestrului european al guvernantei economice. Acțiunea propusă respectă practicile statelor membre și diversitatea sistemelor. Ea permite o abordare diferențiată care să reflecte situațiile economice, financiare și sociale diferite ale statelor membre, precum și diversele condiții de pe piața muncii. Utilizarea mecanismelor de monitorizare existente în cadrul semestrului european va garanta că nu se va crea nicio sarcină administrativă suplimentară.

- **Alegerea instrumentului**

Instrumentul propus este o propunere de recomandare a Consiliului, care respectă principiile subsidiarității și proporționalității. Ea se bazează pe corpusul existent al legislației europene și este compatibilă cu tipul de instrumente disponibile pentru acțiunea la nivel european în domeniul educației și formării profesionale și al ocupării forței de muncă. Ca instrument juridic, prezenta propunere de recomandare semnalează angajamentul statelor membre față de măsurile prevăzute în textul său și furnizează o bază politică mai solidă pentru cooperarea la nivel european în acest domeniu, respectând totodată pe deplin competența statelor membre în domeniul educației și al formării profesionale, precum și al politicilor sociale.

3. REZULTATELE EVALUĂRILOR EX POST, ALE CONSULTĂRILOR CU PĂRȚILE INTERESATE ȘI ALE EVALUĂRILOR IMPACTULUI

- **Evaluări ex post/verificări ale adecvării legislației existente**

Nu se aplică.

- **Consultările cu părțile interesate**

Recomandarea reflectă discuțiile și consultările cu părțile interesate relevante, inclusiv cu partenerii sociali, cu întreprinderile, cu organisme intermediare precum camerele de industrie, comerț și artizanat, cu organizațiile profesionale și sectoriale, cu furnizorii de învățământ profesional și tehnic, cu tineretul, cu organizații ale elevilor și părinților, precum și cu autoritățile locale, regionale și naționale.

Pentru a asigura o implicare mai mare și pe scară mai largă a partenerilor sociali sectoriali și interprofesionali europeni, precum și a camerelor de comerț și industrie, s-au organizat audieri la 30 martie și 7 iunie 2017. Părțile interesate consultate au subliniat că propunerea ar trebui:

- să se bazeze pe avizul CCFP, în special, pe anexa la acesta referitoare la elementele privind uceniciile și abordarea privind parteneriatele;
- să prevadă un domeniu de aplicare clar definit, recunoscând în același timp diversitatea sistemelor din statele membre și, în consecință, dificultatea de a formula o definiție comună a programelor de ucenicie, precum și caracterul distinct al acestora față de alte forme de învățare la locul muncă;
- să reflecte faptul că atât calitatea, cât și eficacitatea programelor de ucenicie sunt necesare, în conformitate cu declarația comună a partenerilor sociali europeni și cu avizul CCFP;
- să includă mobilitatea printre componentele programelor de ucenicie de calitate și eficiente, fără a face din aceasta o condiție prealabilă.

Au avut loc discuții în cadrul reuniunii Comitetului consultativ pentru formare profesională din 20 aprilie 2017. În plus față de punctele deja menționate, CCFP a recomandat Comisiei:

- să specifice cu claritate și cu exactitate ce vizează propunerea, și anume dacă vizează programele de ucenicie în sens strict sau și alte forme de învățare la locul de muncă;
- să clarifice modul în care se leagă propunerea de alte platforme și inițiative relevante, precum Alianța europeană pentru ucenicii, Cadrul european de referință pentru asigurarea calității în învățământul profesional și tehnic (EQAVET) și Portalul mobilității europene pentru ocuparea forței de muncă (EURES).

Unii membrii guvernamentali ai CCFP și-au exprimat îngrijorarea față de sfera posibil extinsă a cadrului de reglementare în ceea ce privește criteriile de calitate și aspectele legate de guvernanță.

Comisia a subliniat faptul că, deși propunerea se va baza pe avizul CCFP asupra căruia au convenit deja reprezentanții guvernelor și ai partenerilor sociali europeni, acest element nu va antrena nicio obligație pentru statele membre în cadrul Consiliului. Comisia a subliniat, de asemenea, intenția sa de a propune un cadru clar, relevant, cu avantaje nete pentru statele membre și părțile interesate.

Au avut loc consultări și cu directorii generali pentru formare profesională, cu asociațiile europene ale furnizorilor de ÎPT și cu părțile interesate implicate în Alianța europeană pentru ucenicii.

- **Evaluarea impactului**

Având în vedere caracterul voluntar al activităților propuse, abordarea lor complementară față de inițiativele statelor membre și amploarea efectelor preconizate, impactul lor nu poate fi identificat *ex ante* cu claritate decât într-o măsură mică, prin urmare nu s-a efectuat o evaluare a impactului. Propunerea a fost elaborată pe baza dovezilor din studii, prin consultări cu principalele părți interesate și pe baza activității dedicate a partenerilor sociali europeni și a CCFP.

- **Adecvarea reglementărilor și simplificarea**

Nu se aplică.

4. IMPLICAȚIILE BUGETARE

Sistemele de ucenicie extrem de diferite și flexibilitatea oferită în punerea în aplicare a prezentei recomandări fac dificilă estimarea implicațiilor bugetare la nivel național. Cu toate că este posibil să apară costuri de pornire, sporirea calității și a eficacității programelor de ucenicie ar trebui să aducă, pe termen lung, câștiguri bugetare la nivel național și/sau regional, la nivelul întreprinderilor sau al angajatorilor, precum și la nivelul furnizorilor de învățământ profesional și tehnic. Bugetele publice pot avea beneficii ca urmare a capacității de inserție profesională îmbunătățite și a cheltuielilor mai mici cu șomajul, în timp ce întreprinderile pot beneficia de creșterea productivității și a competitivității.

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezenta propunere prezintă trei domenii în care recomandarea Consiliului poate avea implicații în materie de costuri:

- **Conformarea**

Pot exista costuri legate de conformarea la recomandare, precum costurile legate de remunerare sau compensare, de subvenții sau stimulente financiare, precum și de furnizarea de formatori și mentori pentru sprijin pedagogic. În funcție de structură, aceste costuri vor fi împărțite între bugetele publice și angajatorii care oferă formarea profesională. De exemplu, se poate obține finanțare de la bugetul național sau prin taxe, impozite sau contribuții voluntare specifice.

- **Domeniul administrativ**

Stabilirea și punerea în aplicare a măsurilor în domeniul calității pot avea costuri administrative: fie costuri cu caracter excepțional (sau costuri de pornire), fie costuri de funcționare (sau recurente). Deși cadrul propus este creat la nivel european, pot apărea costuri administrative la nivel național sau regional.

- **Punerea în aplicare**

Este probabil să existe anumite costuri legate de punerea în aplicare și de monitorizarea criteriilor pentru programe de ucenicie de calitate și eficiente. În funcție de modul în care sunt organizate rolurile și responsabilitățile, astfel de costuri pot reveni autorităților publice, organismelor intermediare sau furnizorilor de educație și formare profesională.

Îmbunătățirea calității și a eficacității programelor de ucenicie ar trebui ridice nivelul competențelor, al capacității de inserție profesională și al productivității. OCDE a constatat că programele de ucenicie bine concepute pot fi o investiție utilă atât pentru angajatori, cât și pentru ucenici, pot facilita tranziția tinerilor de la școală la viața profesională și pot sprijini competitivitatea și creșterea economică.

Recomandarea nu necesită resurse suplimentare de la bugetul UE, și nici resurse umane pentru Comisie.

5. ALTE ELEMENTE

- **Planuri de punere în aplicare și modalități de monitorizare, evaluare și raportare**

La nivel național, propunerea de recomandare a Consiliului invită statele membre să promoveze implicarea activă a partenerilor sociali în proiectarea, guvernarea și punerea în aplicare a programelor de ucenicie, în concordanță cu sistemele relațiilor de muncă și cu practicile din domeniul educației și formării profesionale existente pe plan național. Totodată, statele membre ar trebui să includă măsurile relevante în programele lor naționale de reformă

derulate în contextul semestrului european și să țină seama de prezentul cadru propus atunci când utilizează fondurile și instrumentele Uniunii.

Comisia este invitată să monitorizeze aplicarea cadrului cu sprijinul CCFP, pe baza mecanismelor de raportare utilizate pentru semestrul european, și să prezinte un raport Consiliului în termen de trei ani.

- **Documente explicative (în cazul directivelor)**

Nu se aplică.

- **Explicații detaliate referitoare la prevederile specifice ale propunerii**

Recomandări adresate statelor membre

Ținând seama de diversitatea structurilor și a sistemelor naționale, cadrul propus va oferi un set de criterii care să asigure conceperea unor programe de ucenicie de calitate și eficace, permițând, în același timp, ca fiecare stat membru să stabilească ordinea de prioritate a diferitelor elemente ale acestor criterii în funcție de particularitățile și de nevoile diferite ale programelor naționale de ucenicie. Această flexibilitate este esențială, date fiind diferențele mari între sistemele naționale și varietatea de soluții politice posibile care pot fi aplicate la nivel național.

Recomandarea face distincție între două seturi de criterii: unul referitor la condițiile de învățare și de muncă necesare în programele de ucenicie și unul referitor la condițiile-cadru pentru ucenicii la nivel de sistem.

Criterii referitoare la condițiile de învățare și de muncă

Pentru a asigura calitatea și eficacitatea programelor de ucenicie, recomandarea vizează următoarele șapte criterii referitoare la condițiile de învățare și de muncă:

(1) contractul scris; (2) rezultatele învățării; (3) sprijinul pedagogic; (4) practica la locul de muncă; (5) remunerarea și/sau compensarea; (6) protecția socială; (7) condiții de muncă, de sănătate și de siguranță.

Criterii referitoare la condițiile-cadru

Recomandarea vizează și următoarele șapte criterii referitoare la condițiile-cadru care trebuie create pentru a sprijini instituirea și funcționarea unor programe de ucenicie de calitate și eficace:

(8) cadrul de reglementare; (9) implicarea partenerilor sociali; (10) sprijinul pentru întreprinderi; (11) parcursul profesional flexibil și mobilitatea; (12) orientarea profesională și sensibilizarea; (13) transparența; (14) asigurarea calității și monitorizarea parcursului profesional al absolvenților.

În documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei se regăsesc explicații detaliate pentru fiecare criteriu.

Monitorizarea la nivelul UE

Recomandarea include prevederi referitoare la dezvoltarea unui set de servicii de sprijin pentru schimbul de cunoștințe, crearea de rețele și învățarea reciprocă pentru a sprijini statele membre și părțile interesate relevante să pună în aplicare programele de ucenicie în conformitate cu prezentul cadru propus. Recomandarea este formulată ca urmare a comunicării Comisiei „Investiția în tinerii Europei” unde se anunța crearea unui serviciu de asistență care să vină în întâmpinarea cererii de stagii de ucenicie, pe baza modelului de

succes al învățării comparative utilizat de serviciile publice de ocupare a forței de muncă, și care să sprijine țările în introducerea sistemelor de ucenicie sau în reformarea celor existente.

Ea propune, de asemenea, continuarea activităților în domeniul sensibilizării și în sprijinul punerii în aplicare a cadrului propus cu ajutorul fondurilor europene relevante.

Propunere de

RECOMANDARE A CONSILIULUI

privind un Cadru european pentru programe de ucenicie de calitate și eficace

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolele 153, 166 și 292,

având în vedere propunerea Comisiei Europene,
întrucât:

- (1) Existența unor programe de ucenicie de calitate și eficiente, pe baza cărora să se obțină o combinație de competențe profesionale specifice, de experiență și învățare la locul de muncă, precum și de competențe-cheie, facilitează intrarea tinerilor pe piața muncii, precum și evoluția în carieră a adulților și tranziția către încadrarea în muncă.
- (2) Programele de ucenicie bine concepute aduc beneficii atât angajatorilor, cât și ucenicilor. Aplicarea unor standarde înalte de calitate înlătură posibilitatea ca uceniciile să fie orientate spre locuri de muncă cu calificare scăzută și să ofere o pregătire insuficientă, în detrimentul reputației lor. Programele de ucenicie de bună calitate contribuie, de asemenea, la incluziunea socială prin integrarea pe piața muncii a persoanelor dezavantajate și a persoanelor care provin din familii de migranți.
- (3) Programele de ucenicie de calitate și eficiente sunt stabilite printr-un parteneriat structurat care implică toate părțile interesate relevante, în special partenerii sociali, întreprinderile, organismele intermediare precum camerele de industrie, comerț și artizanat, organizațiile profesionale și sectoriale, furnizorii de învățământ profesional și tehnic, organizațiile tinerilor și ale părinților, precum și autoritățile locale, regionale și naționale. Începând din 2013, Comisia, în cooperare cu statele membre și cu părțile interesate relevante, promovează oferta, calitatea și imaginea uceniciilor prin Alianța europeană pentru ucenicii, care a asigurat până în prezent peste 700 000 de oferte de ucenicii, stagii și prime locuri de muncă. Diverse inițiative ale mediului de afaceri, precum Pactul european pentru tineret, au făcut posibile mai multe astfel de oferte și au contribuit la promovarea parteneriatelor între întreprinderi și instituții de învățământ în întreaga Uniune.
- (4) Partenerii sociali europeni la nivel interprofesional au strâns probe referitoare la programele de ucenicie de calitate și rentabile prin activitățile lor paralele și prin declarația lor comună „Spre o viziune comună privind uceniciile” din iunie 2016, pe care s-a întemeiat avizul intitulat „O viziune comună pentru o învățare la locul de muncă și stagii de ucenicie de calitate și eficace” adoptat la 2 decembrie 2016 de Comitetul consultativ pentru formare profesională (CCFP).

- (5) Cadrul european al calificărilor (CEC), instituit în 2008 și revizuit în 2017¹², îmbunătățește transparența, comparabilitatea și transferabilitatea calificărilor cetățenilor, inclusiv ale ucenicilor.
- (6) Recomandarea Consiliului din 18 iunie 2009 privind un Cadru european de referință pentru asigurarea calității în învățământul profesional și tehnic (EQAVET)¹³ a instituit un instrument de referință pentru a susține statele membre în promovarea și monitorizarea îmbunătățirii continue a sistemelor lor de învățământ profesional și tehnic.
- (7) În Carta europeană a calității stagiilor și uceniciilor adoptată în 2012, Forumul European de Tineret a îndemnat țările și instituțiile europene, precum și partenerii sociali să creeze cadre juridice de calitate pentru ucenicii sau să le consolideze pe cele existente.
- (8) Prin Recomandarea Consiliului din 22 aprilie 2013 privind înființarea unei garanții pentru tineret¹⁴ se urmărește ca statele membre să le asigure tuturor tinerilor sub vârsta de 25 de ani posibilitatea de a primi o ofertă de bună calitate de angajare, de continuare a educației, de intrare în ucenicie sau de efectuare a unui stagiu în termen de patru luni de la intrarea în șomaj sau de la momentul în care nu mai participă la o formă de învățământ formal.
- (9) Partenerii sociali europeni, Comisia Europeană și Consiliul Uniunii Europene s-au angajat să contribuie la oferta, calitatea și atractivitatea uceniciilor printr-o declarație comună de instituire a Alianței europene pentru ucenicii, adoptată la 2 iulie 2013.
- (10) Declarația Consiliului referitoare la Alianța europeană pentru ucenicii din 15 octombrie 2013 a subliniat că eficacitatea și atractivitatea uceniciilor ar trebui încurajate prin conformitatea acestora cu câteva principii directoare comune.
- (11) Recomandarea Consiliului privind un cadru de calitate pentru stagii¹⁵, adoptată la 10 martie 2014, a stabilit o serie de principii pentru îmbunătățirea calității stagiilor în afara sistemelor formale de educație și formare.
- (12) În concluziile de la Riga din 22 iunie 2015, aprobate de miniștrii responsabili cu învățământul profesional și tehnic, învățarea la locul de muncă în toate formele sale, îndeosebi uceniciile, și dezvoltarea unor mecanisme de asigurare a calității au fost indicate ca fiind două dintre cele cinci priorități pentru perioada 2015-2020.
- (13) Grupul de lucru privind învățământul profesional și tehnic 2020 a elaborat, în cadrul mandatului său 2014-2015, un set de 20 de principii directoare pentru programe de ucenicie și învățare la locul de muncă de înaltă performanță.
- (14) În raportul său referitor la Erasmus+ și alte instrumente de promovare a mobilității în cadrul învățământului profesional și tehnic - o abordare bazată pe învățarea pe toată durata vieții, din 4 martie 2016, Parlamentul European a solicitat adoptarea unor măsuri prin care să se asigure standarde de calitate pentru ucenicii.
- (15) Regulamentul (UE) 2016/589 al Parlamentului European și al Consiliului¹⁶ prevede că, începând cu mai 2018, programele de ucenicie bazate pe un contract de muncă pot fi publicate pe EURES - portalul mobilității europene pentru ocuparea forței de muncă.

¹² JO C 189/15.

¹³ JO C 155, 8.7.2009, p.1.

¹⁴ JO C 120, 26.4.2013, p. 1.

¹⁵ JO C 88, 27.3.2014, p.1.

- (16) În comunicarea sa din 10 iunie 2016 privind o Nouă agendă pentru competențe în Europa, Comisia a subliniat că îi va sprijini pe partenerii sociali să consolideze în continuare rezultatele proiectelor comune ale acestora, de exemplu prin stabilirea unui cadru de calitate pentru ucenicii.
- (17) Comunicarea Comisiei privind investiția în tinerii Europei, prezentată la 7 decembrie 2016¹⁶, a făcut apel la reînnoirea eforturilor de sprijinire a tinerilor în a beneficia de cel mai bun început posibil în viață, investind în cunoștințele, competențele și experiența lor, astfel încât să fie pregătiți sau să se pregătească pentru primul lor loc de muncă. Obiectivul era să îi ajute pe tineri să valorifice oportunitățile, să se integreze bine în societate, să devină cetățeni activi și să urmeze o carieră profesională de succes, inclusiv prin intermediul unui cadru de calitate care să traseze principiile-cheie ale programelor de ucenicie.
- (18) Declarația de la Roma, din 25 martie 2017, cuprinde angajamentul de a se realiza o Uniune în care tinerii să primească cea mai bună educație și formare și în care să poată studia și găsi locuri de muncă pe întregul continent.
- (19) Pilonul european al drepturilor sociale din 26 aprilie 2017 stabilește o serie de principii pentru sprijinirea unor piețe ale muncii și a unor sisteme de protecție socială echitabile și funcționale, inclusiv dreptul la educație și formare profesională de calitate și favorabile incluziunii, în scopul de a asigura competențe relevante pentru piața muncii și pentru participarea la viața în societate. El enunță obiectivul ambițios al Comisiei de a propune o recomandare a Consiliului care să definească principalele elemente necesare pentru dobândirea de competențe și calificări prin programe de ucenicie de înaltă calitate.
- (20) Propunerea Comisiei de recomandare a Consiliului privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților, adoptată la 30 mai 2017, vizează să îmbunătățească disponibilitatea informațiilor calitative și cantitative cu privire la parcursul profesional al absolvenților, inclusiv al ucenicilor, după finalizarea educației și formării lor profesionale.
- (21) Fondurile structurale și de investiții europene (2014-2020), și anume Fondul social european (FSE) și Fondul european de dezvoltare regională (FEDER), alături de programul Erasmus+, Programul UE pentru competitivitatea întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii (COSME), Programul Uniunii Europene pentru ocuparea forței de muncă și inovare socială (EaSI), precum și de inițiativa „Locuri de muncă pentru tineri” (YEI) oferă sprijin pentru programele de ucenicie.
- (22) Recent, Parlamentul European și părțile interesate au făcut apel la Comisie să stimuleze mobilitatea pe termen lung a ucenicilor în UE, oferindu-le tinerilor posibilitatea de a-și dezvolta atât competențe profesionale specifice, cât și competențe-cheie. Comisia a dat curs acestei solicitări prin introducerea, în programul Erasmus+, a unei noi activități numite Erasmus Pro, care sprijină în mod specific stagiile mai lungi în străinătate.
- (23) În rapoartele sale privind Garanția pentru tineret din 2015 și 2017, Curtea de Conturi Europeană recomandă Comisiei să elaboreze criterii de calitate pentru ucenicii și alte oferte sprijinite de inițiativa respectivă.

¹⁶ JO L 107, 22.4.2016, p. 1.

¹⁷ COM(2016) 940 final.

- (24) O înțelegere comună în rândul statelor membre asupra programelor de ucenicie de calitate și eficiente ar sprijini eforturile lor de reformare și de modernizare a sistemelor de ucenicie, astfel încât acestea să ofere un traseu educațional și profesional la nivel de excelență. O înțelegere comună contribuie la sporirea încrederii reciproce și, prin urmare, facilitează mobilitatea transfrontalieră a ucenicilor.
- (25) Obiectivul general al prezentei recomandări este de a spori capacitatea de inserție profesională și dezvoltarea personală a ucenicilor și de a contribui la dezvoltarea unei forțe de muncă cu un nivel ridicat de competențe și calificări, adaptate la nevoile pieței muncii.
- (26) Obiectivul specific este de a furniza un cadru coerent pentru programele de ucenicie, bazat pe o înțelegere comună a elementelor definitorii pentru calitate și eficacitate, ținând seama de diversitatea sistemelor de învățământ profesional și tehnic (ÎPT) din statele membre.
- (27) În sensul prezentei recomandări, programele de ucenicie înseamnă programele formale de învățământ profesional și tehnic care combină activități substanțiale de învățare la locul de muncă în întreprinderi și în alte unități economice cu învățarea în cadrul instituțiilor de învățământ sau de formare profesională, la finalul cărora se obțin calificări recunoscute la nivel național. Aceste programe sunt caracterizate de existența unei relații contractuale între ucenic, angajator și/sau instituția de învățământ profesional și tehnic, ucenicul fiind plătit sau compensat pentru munca sa.
- (28) Prezenta recomandare nu împiedică statele membre să mențină sau să instituie dispoziții mai avansate decât cele recomandate în textul său,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

Statele membre ar trebui, în conformitate cu legislația națională și în strânsă cooperare cu părțile interesate, să se asigure că programele de ucenicie sunt adaptate la nevoile pieței muncii și oferă beneficii atât ucenicilor, cât și angajatorilor, bazându-se pe criteriile pentru programe de ucenicie de calitate și eficiente enunțate în continuare.

Criterii referitoare la condițiile de învățare și de muncă

Contractul scris

1. Înainte de începerea uceniei, ar trebui încheiat un contract scris între angajator, ucenic și instituția de formare profesională în care să se definească drepturile și obligațiile fiecărei părți în ceea ce privește formarea profesională și munca.

Rezultatele învățării

2. Angajatorii și instituțiile de învățământ profesional și tehnic ar trebui să definească un set cuprinzător de rezultate ale învățării care să asigure un echilibru între competențele profesionale specifice și competențele-cheie care stau la baza atât a dezvoltării personale a ucenicilor, cât și a oportunităților lor profesionale pe tot parcursul vieții, în scopul adaptării la modelele de carieră în schimbare.

Sprijinul pedagogic

3. Ar trebui desemnați formatori din interiorul întreprinderilor, care să fie însărcinați să coopereze îndeaproape cu furnizorii de învățământ profesional și tehnic și cu profesorii în vederea îndrumării ucenicilor și a asigurării unui feedback reciproc și regulat. Profesorii, formatorii și mentorii ar trebui sprijiniți să își actualizeze aptitudinile și competențele, astfel încât să-i pregătească pe ucenici pe baza celor mai recente metode de predare și de formare și nevoi ale pieței muncii.

Practica la locul de muncă

4. O parte semnificativă a procesului de învățare, însemnând cel puțin jumătate din durata uceniciei, ar trebui să se desfășoare la locul de muncă. Aici sunt incluse și posibilitățile de a efectua o parte a acestor stagii în străinătate.

Remunerarea și/sau compensarea

5. Ucenicii ar trebui să fie remunerați și/sau compensați, în conformitate cu cerințele naționale sau sectoriale sau cu contractele colective, dacă există, și ținând seama de mecanismele de partajare a costurilor între angajatori, ucenici și autoritățile publice.

Protecția socială

6. Ucenicii ar trebui să aibă dreptul la protecție socială, inclusiv la asigurările necesare, în conformitate cu legislația națională.

Condițiile de muncă, de sănătate și de siguranță

7. Locul de muncă gazdă ar trebui să respecte normele și reglementările aplicabile condițiilor de muncă, în special legislația privind sănătatea și siguranța.

Criteriile referitoare la condițiile-cadru

Cadrul de reglementare

8. Ar trebui să existe un cadru de reglementare clar și coerent, bazat pe o abordare de parteneriat corect și echitabil, inclusiv pe un dialog structurat și transparent între toate părțile interesate relevante. Acesta poate include proceduri de acreditare pentru întreprinderile și unitățile economice care oferă programe de ucenicie.

Implicarea partenerilor sociali

9. Partenerii sociali, inclusiv la nivel sectorial, ar trebui implicați în proiectarea, guvernarea și punerea în aplicare a programelor de ucenicie, în concordanță cu sistemele relațiilor de muncă și cu practicile din domeniul educației și formării profesionale existente pe plan național.

Sprijinul pentru întreprinderi

10. Ar trebui să se ofere sprijin financiar și/sau nefinanciar, în special întreprinderilor mici și mijlocii și microîntreprinderilor, pe baza unor mecanisme de partajare a costurilor între angajatori, ucenici și autoritățile publice, astfel încât uceniciile să fie rentabile pentru întreprinderi.

Parcursul profesional flexibil și mobilitatea

11. Cerințele de admitere în programe de ucenicie ar trebui să ia în considerare învățarea informală și nonformală. La finalul programelor de ucenicie ar trebui să se obțină o calificare recunoscută la nivel național, în conformitate cu Cadrul european al calificărilor¹⁸, și să se aibă acces la alte posibilități de învățare, inclusiv la niveluri superioare de educație și formare profesională, precum și la parcursuri profesionale. Mobilitatea transnațională a ucenicilor ar trebui să fie o componentă a calificărilor de ucenicie.

Orientarea profesională și sensibilizarea

¹⁸ JO C 189/15.

12. În cadrul programelor de ucenicie, ar trebui să se ofere orientare profesională, mentorat și sprijin pentru participanți, pentru a se asigura reușita și pentru a se reduce abandonul. Programele de ucenicie ar trebui să fie promovate prin activități de sensibilizare.

Transparența

13. Transparența și accesul la oferte de ucenicii în și între statele membre ar trebui asigurate cu sprijinul serviciilor publice și private de ocupare a forței de muncă, precum și cu ajutorul instrumentelor Uniunii, precum EURES, atunci când este cazul.

Asigurarea calității și monitorizarea parcursului profesional al absolvenților

14. Ar trebui să existe metode de asigurare a calității în conformitate cu Cadrul european de referință pentru asigurarea calității în învățământul profesional și tehnic (EQAVET)¹⁹, inclusiv o evaluare valabilă și fiabilă a rezultatelor învățării. Ar trebui asigurată monitorizarea angajării și a evoluției carierei ucenicilor.

Punerea în aplicare la nivel național

Pentru a pune în aplicare prezenta recomandare, statele membre ar trebui:

15. să promoveze participarea activă a partenerilor sociali în proiectarea, guvernarea și punerea în aplicare a programelor de ucenicie, în concordanță cu sistemele relațiilor de muncă și cu practicile din domeniul educației și formării profesionale existente pe plan național;
16. să includă măsuri relevante de punere în aplicare în programele naționale de reformă derulate în temeiul semestrului european;
17. să țină seama de prezentul cadru atunci când utilizează fondurile și instrumentele Uniunii Europene care sprijină programele de ucenicie.

Comisia ar trebui să ofere sprijinul necesar, inclusiv prin următoarele acțiuni:

Servicii de asistență

18. Dezvoltarea unui set de servicii de sprijin pentru schimbul de cunoștințe, crearea de rețele și învățarea reciprocă pentru a sprijini statele membre și părțile interesate relevante să pună în aplicare programele de ucenicie în conformitate cu prezentul cadru.

Acțiuni de sensibilizare

19. Promovarea excelenței și a atractivității programelor de ucenicie prin campanii de sensibilizare, cum ar fi Săptămâna europeană a competențelor profesionale.

Finanțare

20. Sprijinirea punerii în aplicare a prezentei recomandări prin finanțare din partea Uniunii, în conformitate cu temeiul juridic relevant.

Acțiuni subsecvente

21. Monitorizarea punerii în aplicare a prezentei recomandări, cu sprijinul Comitetului consultativ tripartit pentru formare profesională, pe baza mecanismelor de raportare utilizate pentru semestrul european.

¹⁹ JO C 155, 8.7.2009, p.1.

22. Prezentarea unui raport adresat Consiliului cu privire la punerea în aplicare a cadrului în termen de trei ani de la data adoptării sale.

Adoptată la Bruxelles,

*Pentru Consiliu
Președintele*